

تالوفا خريستيانسكا

ПАУКА ХРИШЋАНСКА

ЗА УЧЕНИКЕ

I и II Разреда за Основне Школе

по Програму за Основне Школе

ПАЛНО

Јеврем А. Илић

Сарфов نظارت جليله سنه ۱۳۰۵ ترمبول و في ۲۲ حاذي الاخر سنه ۱۳۱۶
و في ۲۷ تشرين اول سنه ۱۳۱۴ تالوفا خريستيانسكا طبع اوليادو

По дозволи Министарства Просвете и Народног
№ 606 од 22. Октобра-Август 1916 ; 27. Темирног-Белог 1914 (1908)

ПЕТО ИЗДАЊЕ СА 18 СЛЕНА

ОВА ЈЕ КЊИГА ОДОБРЕНА ЗА УЧЕНИКЕ

طبع اوليادو خريستيانسكا تالوفا (تالوفا خريستيانسكا)
Издавано у Липлинцији и Т. ПАЛАМАРИ

У ЦАРИГРАДУ

1899

ЗА ПРВИ РАЗРЕД

I. МОЛИТВЕ

Молимо се Богу

Бог је створио небо и земљу и све што је на небу и на земљи. Он је створио и човека. За то је Он отац свих људи, а ми смо деца Његова.

Што год имамо, Бог нам је дао, и што год нам треба, Бог нам може дати. Без Њежје помоћи не можемо ни живети ни добро радити. За то треба да волимо Бога, да му благодаримо и да Му се молимо за све, што нам треба. Богу треба да се молимо у јутру, кад устанемо, у вече, кад хоћемо да спавамо, пре једа и после једа, кад полазимо на пут, и кад починемо нешто да радимо.

А кад се Богу молимо, ми Му говоримо као нашем Оцу, и молимо Га као Оца. То се зове *молитва*.

Прва Молитва

Прва је молитва ова :

Во имја Отца и Сина и Свјатогa Духа. Амин!

То значи: У име Оца и Сина и Светога Духа.

Амин да Бог да!

Ову молитву говоримо кад се крстимо.

А крстимо се овако: саставимо палач и прва два прета десне руке, а крајња два прета савијемо, на онда састављеним претима додирнемо чело, прета, десно и лево раме.

Три прета састављамо уједно за то, што верујемо у једнога Бога, у коме су три лица. Прво је лице Отац, друго је Син, а треће Дух Свети.

Молитва Господња

Син Божји, Господ Исусе Христосе, рекао је, да се молимо Богу овако:

Отче наш, кже јеси на небесех! да свјатигосја имја Твоје, да придет царствије Твоје: да будет воља Твоја, јако на небеси и на земљи. Хлеб наш насушчнии дажд нам днес, и остави нам долги наша, јако же и ми остављајем должником нашим: и не введи нас во искушеније: но избави нас от лукаваго. Јако Твоје јест царство и сила и слава во вјеки. Амин.

То се зове *молитва Господња*.

У овој молитви велимо Богу: Отче наш за то, што је Он отац свих људи.

Бог је на небу, па за то кажемо: *Иже јеси на небесех*, (који си на небесима).

Кад кажемо: *Да свјатигосја имја Твоје* (нека се свети име Твоје), молимо се Богу, да нам помогне, да живимо поштено, па да име Његово буде међу нама свето.

Кад велимо: *да придет царствије Твоје* (нека дође царство Твоје), онда се молимо Богу, да Он над нама царује, а ми да Га слушамо, па да будемо добри као анђели.

Анђели живе на небу по вољи Божјој. За то велимо: *да будет воља Твоја*, јако на небеси и на земљи (нека буде воља Твоја како на небу тако и на земљи).

Кад велимо: *Хлеб наш насушчнии дажд нам днес* (хлеб наш потребни дај нам данасе), молимо се Богу, да нам да сваки дан све што нам треба.

Кад нас неко увреди, треба да му опростимо, па ће и нама Бог опростити. За то у молитви велимо: *и остави нам долги наша*, јако же и ми остављајем должником нашим (и опрости нам дугове наше, као што и ми праћемо должницама нашим).

Неки пут човек може тако да се превари, па да погрешни. То се зове искушеније. За то се молимо Богу: *и не введи нас во искушеније*, но избави нас от

лукавато (и не увели нас у утеху наше, него нас избави од зла).

Ми верујемо да Бог може све то учинити, за то завршћујемо молитву овако: Јако Твоје јест царство и сила и слава во вјеки. Амин. (Јер је Твоје царство и сила и слава на век).

II. ПРАЗНИЦИ

Божик

Први човек био је Адам, а прва жена била је Ева. Нах је Бог створио и дао им рај, да у њему живе. Али Адам и Ева увереде Бога. За то их Бог истрера из раја и осуди да раде и да се муче.

Кад је Бог осудио прве људе, обећао им је послати Сина свога, да их спасе. А кад дође време, да се јави Син Божји, Бог изабра свету девојку, Марију, и она роди Сина Божјег, Исуса Христа, у једној пешини, у коју су пастири догериивали стадо, кад је било рђаво време.

Близу те пешине било је ноће, у коме су пастири чуваали стадо. Оне ноћи кад се Исусе Христос родио, јавио се анђео пастирима и казао им, да се Христос родио у пешини. Пастири похитају тамо и нађу мало дете у јаслама: а поред њега били су његова мати и

старак Јосиф, који је Марију чувао. Пастири се поклониле пред Христом и кажу, шта им је анђео рекао.

Тај дан, кад се Христос родио, зове се *Божик*. *Божик* је велики празник и пада у зиму.

Ми постимо пред Божик шест недеља и то се зове: *Божикни пост*.

Божик се празнује три дана. Онда се поздрављамо овако: „Христос се роди!“ и „ва истину се роди!“

Свети Сава

Пре много година владао је у Србији Стеван Немачка. Он је имао три сина сина. Најмлађем сину било је име Раско. Њега су родитељи највише волели зато што је био добар.

Раско је читао књиге, да што више научи; ишао је у цркву и Богу се молио; случајно је своје родитеље увек; није волео рђаву децу ни рђавне речн.

Један пут дошло калуђери из Свете Горе у Немачин двор. Раско их је питао, како је у Светој Гори. На кад чу, како се тамо живи, замоли их, те га одведе у Свету Гору, и тамо се покаљуђери.

Кад се Раско покаљуђерио, добио је име *Саво*. Он је био први српски архиепископ. Он је оставио епископе и свештенике по Србији; путовао је често по народу и поучавао људе.

Свети Саво је први почео отвараати школе, да се у њима Српцима уче читати, писати и Богу се молити. За то се Свети Саво зове *први српски просветитељ*, и зато га наше школе славе онако, као што слави сваки Србин своју славу.

Свети Саво умро је у *Урину* и ту је најпре сахрањен, а после је превето тего његово у манастир *Милетино*.

Свети Саво слави се у двадесети дан после Божића. У школи се онда освештује водница; реке кодач, и пева се: „*Ускластијо с доброду Светилу Сави...*“

Цвети

Име Христосе путовао је по градовима и селима и учио људе. Једном на путу јавише му, да је Његов пријатељ, Лазар много болестан. Христосе оде тамо и нађе Лазара мртва у гробу. Христосе му рече: „Лазаре! изиђи на поље“. И Лазар оживе и изиђе на поље.

После неколико дана Христос пође одатле у Јерусалим. У Јерусалиму се већ рашчупало биго, како је Христос .Лазара оживео, и за то многи изиђоше са

и њедем и границама, те радосно дочекаше Христа. Због тога се и сада у очи Цвети носи врбица.

За спомен уласка Христова у Јерусалим празнујемо Цвети. Цвети падају у недељу пред Ускрсе.

Ускрсе

Христос је учио људе, како треба да живе, па да буду добри и срећни. Он је казивао, да су сви људи браћа и да је Бог свима људима отац. Рекао је, да

волимо Бога и да волимо све људе, као што сами себе волимо.

Народ је радо слушао Христа и инао свуд за Њим. То се није донело старцима јерусалимског народа, па за то ухватише Христа, лажно га оптуже и осуде на смрт.

На *Високој Плати* распеше Христа на крсту, и ту Он издихну у 3 часа по подне.

Два ученика Христова скину тело Христово са крста, покажу га мирисима и сахране га у новој гробници, па тешиким каменом затворе гробницу.

Али кад прође субота и овану недеља, а земља се јако затресе, и анђео Вожји сиђе с неба, и одаде камен са гробнице, а стражари се поглавише и па-

доше као мртви. Гробишта је била празна, јер је Христос већ био наскрсао (оживео).

За спомен тога догађаја ми славно *Ускрсе*. Ускрсе пада у пролеће у прву недељу после Цвети. Ускрсе се празнује три дана.

Ускрсе је највећи празник хришћански. Пред Ускрсе постимо седам недеља и то се зове *Велики Пост*. Прва недеља Великога Поста зове се *црста недеља*, а последња — *велика недеља*.

На Ускрсе се Хришћани поздрављају овако:

„Христос васкрсе!“

„Ва истину васкрсе!“

Петров дан

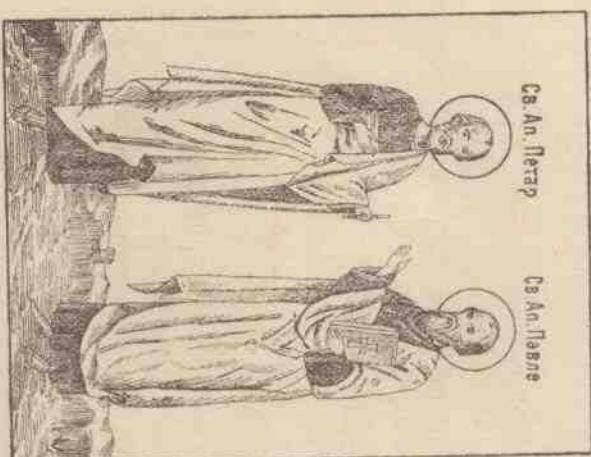
Христос је имао много ученика. Први Петрови ученици звали су се *апостоли*. Међу њима је био *Свети Петар*.

Док је Исус Христос живео на земљи, Петар је увек био са Христом; а после Христа Петар је путовао по разним земљама и учио људе да верују у Христа.

То се није допало оним људима, који су били друге вере. За то ухвати Петра и окуде га да буде распет на крсту. Петар је распет на крсту. Петар је распет стрмоглавце.

И апостол Павле учио је људе да верују у Христа. Рђани људи ухвати и њега, на му мачем одсеку главу.

За спомен смрти апостола Петра и Павла ми славно *Петров дан*. Пред Петров дан постимо неколико недеља и то се зове *Петров пост*.

Св. Ап. Петар

Св. Ап. Павле

Петров дан се слави у лето. Пред Петров дан је несит у школи. На Петров дан се свршава школска година, и тада настаје *велики одмор школски*. После одмора добри ученици прелазе у старији разред.

I. МОЛИТВА

Матери Исуса Христа молимо се овако:
 Богородице Дјеве, радунјсја, благодатнаја Марије, Господ е Тобоју; благословена Ти в женах, и благословен плод чрева Твојега, јако Спаса родила јеси ДУШ наших.

Света мати Марија зове се Богородица за то, што је Нџен Син Исусе Христос био и Бог и човек. А зове се Дјева за то, што је до века остала девојка. Радунјсја благодатнаја Марије значи: *радуј се срѣќа Марије!*

Господ е Тобоју значи: *Господ је е Тобом.*
 Благословена Ти в женах значи: *срѣќи си Ти међу женама.*

И благословен плод чрева Твојега значи: *и благословен је Сини, који си Ти родио.*

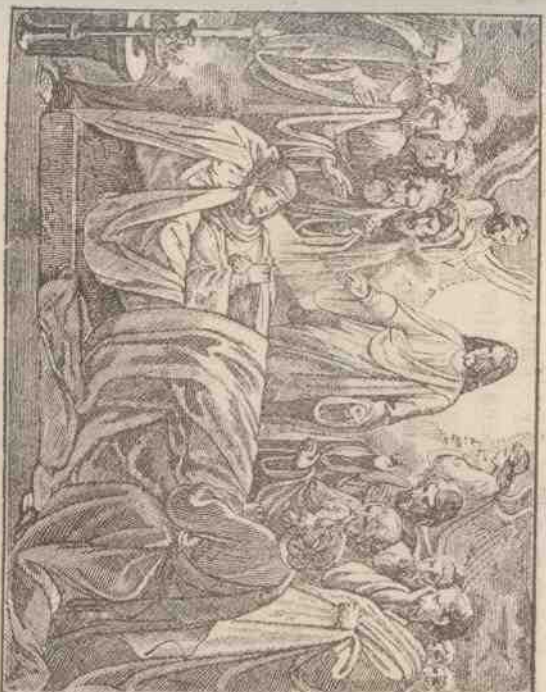
Јако Спаса родила јеси ДУШ наших значи: *јер си родила Спаситеља Душа наших, — а Спаситељ је наш Исусе Христос.*

II. ПРАЗНИЦИ

Велика Госпођа

Кад је распет Господ наш Исусе Христос, Мати је његова била крај крста и плакала.

После смрти Христове, света Марија живела је у

кући апостола Јована, јер је Христос са крста казано Јовану, да је чува као матер. Марија се непрестано молила Богу.

Кад је света Марија умрала, апостоли Христови били су код Њене постоље. Само апостол Тома није ту био, јер он није могао стићи. Тада се запале многе свеће и апостоли стану певати умилне и побожне песме. На један пут засија сва соба од чудне светлости и Света Дева издахну.

Того Њено апостоли су однели до гроба. Пред спроводом је носно маслинову грану апостол Јован. Народ је са свију страна гучао да види овај светлани спровод. Тако су апостоли сахранили Матер Божју. После три дана дође и апостол Тома. Апостоли му отворе гроб свете Матере, да је он види; али у гробу Ње не беше. Апостоли се зачуде и њнеу зналишта да раде. Тада им се јави Света Дева и каза им, да ју је Бог васкрсао.

Од тога времена славимо дан сирти Богородичине 15. Августа. Тај празник зове се *Велика Госпођа*.

Пред *Велику Госпођу* постимо петнајест дана. То се зове *Госпођин пост*.

Одмах после Велике Госпође почиње нова школска година.

Мала Госпођа

У једној вароши јеврејској живео је побожни *Муж* са женом својом *Аној*. Они су већ били остарели а њнеу имали деце. За то су се молили Богу да им Бог дарује дете. Бог им учини по вољи и Ана

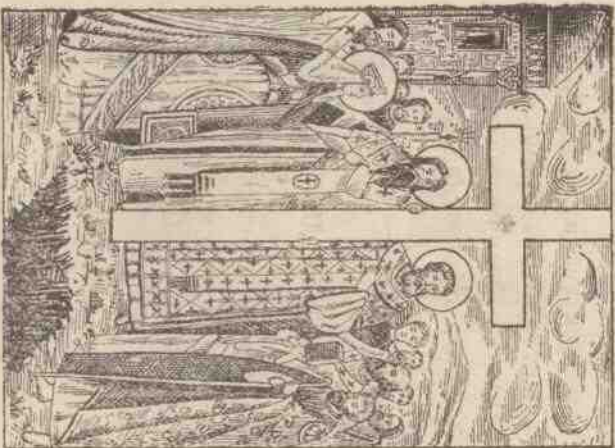
је родила Свету Деву Марију, Матер Господа Исуса Христа.

Тај дан, кад се Света Марија родила, зове се *Мала Госпођа*, и празнује се 8. септембра.

Крстов дан

Кад је Христос сахрањен, нештога је онога крста, на коме је био разасет. Непријатељи Христови са-крили су га од апостола, те нико од Хришћана није знао где је.

После много година, мати цара *Константина*

Велики, царица *Јелена*, заповеди, да се потражи крст Христов у земљи код онога места, где је Христос распет. И заиста, кад људи почеше копати, нађоше три крста. Али сад се није знаго, који је Христов

крст. У тај мах дође пратња с мртвачем. Царица је заповедила да се пратња заустави, и да се крстови метну редом на мртвача. Кад метнуше Христов крст на мртвача, а мртвач усташе. Тако се познаго, да је то Христов крст.

За спомен овога дана, кад је крст Христов нађен, ни славно *Крстов дан* 14. септембра. То је *јесени* Крстов дан.

Зимти је Крстов дан у ови Богојављенја. На зимни Крстов дан криптавали су се у старо време они, који су се спремали, да дрме нашу веру. За својем тога криптавања славно *зимни* Крстов дан. На јесени и зимни Крстов дан постимо.

Митров дан

Свети Димитрије родио се у Солуну, у Македонији. Отац његов био је солунски старешина. А кад му је отац умро, цар је поставио њега са старешину солунском.

У то време било је много незнабожката, који су јако мрели Хришћане. Цареви су наређивали чиновницима да убијају Хришћане, где год их нађу. И старешини солунском, Димитрију, цар заповеди, да убија Хришћане. Али је Димитрије био Хришћанин, па није хтео никог да убија. За то га цар затвори у тамницу.

У Солуну је тада било једно позориште, где су се људи борили један с другим. У позоришту је био

један јунак, по имену Лије, који је сваки дан позивао Хришћане, да се с њима бори. Цар је нагеривао Хришћане, да изиђу пред Лију, и Лије их је убијао, па се после ругао Хришћанима.

Један млад Хришћанин, по имену Нестор, оде и светом Димитрију у тамницу, и замоли га за благо-

слов, да изиђе пред Лију. Св. Димитрије благослови Нестора, и он оде на убије Лију.

Цар се наљути, па заповеди, те убише Нестора. После тога цар пошаље војнике у тамницу, те убише и светог Димитрија 26. октобра. Тога дана ми славно светог Димитрија, и то се зове *Митров дан*.

Аранђелов дан

Бог је најпре створио анђеле, па је после створио небо, земљу и човека.

Анђели су духови. Они немају тела, и за то се не могу видети, нити могу умрети. Они доносе људима

гласове од Бога; за то се зову *анђели* или *властници* Божји.

Анђела има много. У почетку су сви били добри, али после неки од њих посташе рђави, и за то их Бог отера од себе. Рђави духови зову се ђаволи.

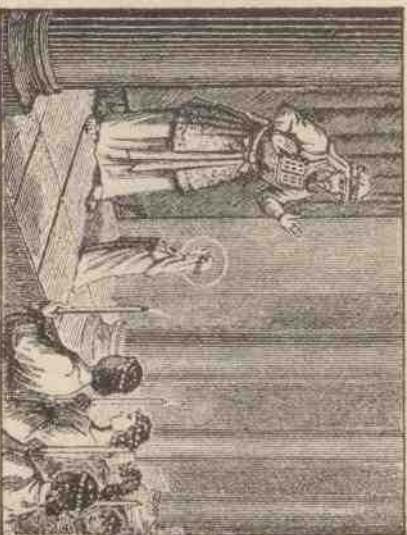
Кад су неки анђели отпали од Бога, сабрао је

Аранђео Михаило све добре анђеле и певао је с њима Светој Тројици пезму: *Свет, Свет, Свет је Господ Саваот.*

Овај сабор анђела празнује се 8. новембра. То је *Аранђелов дан.*

Ваведeње

Родитељи Свете Деве Марије, Аким и Ана, обећали су Богу, да ће му посветити своје дете. За то кад је Марија навршила три године, родитељи њени сазову своје робаке и многе девојчице, па поведу Марију

цркви, да је тамо остане. Напред су ишле девојчице са свећама у руци, а за њима су родитељи водили Марију за руку.

Пред вратима црквеним чекали су их свештеници

и певали су пезме црквене. Ту је првошвештеник при-
мιο Марију и увео је у цркву.

Аким и Ана помоге се Богу, оставе своју малу кћер у цркви и врате се кући својој.

Кад цркве је било више кућа. Ту је била и школа. У једној соби до цркве становале су многе девојчице, које су биле посвећене Богу. У другој соби биле су старе побожне жене, које су чувале и учили те мале девојчице. Ту је остала и Марија да се учи.

Тај дан, кад је Света Дева Марија уведена у цркву, ми славимо 21. новембра, и то се зове *Ваведeње* (увођење).

Свети Никола

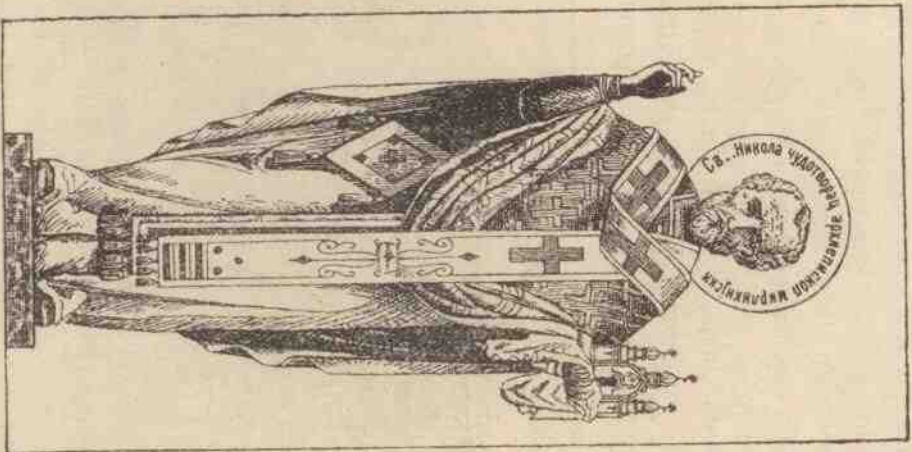
Свети Никола био је једини у родитеља. Родитељи су му били побожни и мућкви људи. Они су свога сина чували и назвали добро, а кад је одрастао дали су га учитељима да га учи. Свети Никола слушао је и родитеље и учитеље и био је добар ученик. Кад год је што радно, молио се Богу, и Бог му је показао.

Кад је Свети Никола свршио школу оде свом струци, епископу, и овај га посвети за свештеника. После стручеве смрти постаде он епископ.

Св. Никола је радио све онако, како је Исусе Христос рекао. Учно је људе у цркви и ван цркве; богоснике је надгледао, сужане је походно и откућививао,

жагоене је тешко, грешнике исправљао, а сиромаше свуда помагао. Због тога су светога Николау и незнабошци поштовали.

Свети Никола је дуго живео као епископ а умро је 6. децембра. Тело његово сахрањено је било у граду

Миду, а доцније је пренето у град Бар 9. маја. За то ми славног светога Николау зми и дети — 6. децембра и 9. маја — и то се зове: *змиш и дети светог Никола.*

Богојављење

Код старих Јевреја нико није могао бити учитељ народни, док не наврши 30 година. За то је Христос до своје 30. године живео у Назарету, код своје матере.

А кад Христу наступи 30. година, јави се међу Јеврејима један човек, по имену *Јован*, који је позвао људе, да му дођу на реку *Јордан*, да се крсте, и да

се очисте од грехова. Јована је послао Бог да спреми људе за Христову науку. Он је криптама водом свакога, ко се кајао за грехе.

Једном дође и Христос к Јовану, да се крсти. и Јован Га крсти у реци Јордану. Али кад је Христос по крштењу излазио из воде, а оно се нише њега отворе небеса и Дух Божији као голуб сиђе на Њега и зачу се овакав глас с неба: „*Ово је Мој Син драгози, Кога вољим.*“

За спомен крштења Хриштова, кад се јавно Бог у Светој Троици, слави се *Богојављење* 6. јануара.

У опи Богојављења, на Крстов дан, криптанци су се у старо време они који су се спремали за крштење. И на Крстов дан, у опи Богојављења, и на Богојављење освећује се вода за спомен крштења Христовог. Освећену богојављенску воду Хришћани захватају и пију је код куће.

Благовести

Света Дева Марија провео је више од 10 година у цркви. За то време умреше јој отац и мајка. А кад јој је било 14 година, требао је да изиђе из цркве и да се уда. Свештеници јој то кажу; али она одговори, да се неће удалаги и да ће остати до смрти девојка. Онда, свештеници додоше Марију старију Јосифу, да је он чува. Јосиф је живео у граду *Назарету*, те тако

Марија оде из цркве у Назарет, да живи у кући Јосифовој.

Кад је света Марија једном читала Свето Писмо у кући Јосифовој, јави јој се *Аранђео Гаврило* и рече јој: „*Радуј се, благојатна, Господ је с Тобом, благода-*

словета си Ти међу женама.“ Марија се поплаши, али јој Аранђео Гаврило рече, да се не плаши и каза јој, да ће Она добити сина, који ће се назвати *Син Божији*.

За спомен те благе вести, коју је Аранђео Гаврило донео Светој Марији, Славимо *Благовести* 25. марта.

Ђурђеов дан

Свети Ђорђе остао је без оца још као дете, а мати га је дага, те је изучио школе.

Ђорђе је био пакеган, леп и јак. За то га цар постави за војводу. Али кад цар стаде убијати Хришћане ми гриве ни дужне, Ђорђе остави службу и

јавно је говорио против цара. Цар заповеди, те га затворише. У тамници су мучили Ђорђа свакојаким мукана, и кад видеше, да Ђорђе неће да остави своју Хришћанску веру, одсекше му главу.

За спомен смрти светогга Ђорђа славио 23. априла *Ђурђеов дан.*

Свети Ђорђе је назван *победоносци*, за то, што је победио своје мучитеље, јер није хтео да пређе у њихову веру. Још се прича, да је свети Ђорђе ко- ндем убио неку грдну змију, која је гутала људе. За то је свети Ђорђе на икони насликан као јунак на коњу, како велику и егринну змију колњем убија.

Спасов дан

За 10 дана после Ускрса, јављао се Христос апостолима више пута и спремао их је, како ће пропо-

ведати науку Његову. А кад је последњи пут скупно ученике своје, рекао им је да не иду никуда, него да чекају *Светогга Духа*, кога ће им Он послати од Оца.

За тим их је одвео на једно брдо. На врху брда Христос је још један пут благоволно своје ученике, па се подигао и унео на небо пред очима њиховим. Апостоли су гледали за Христом, како иде на небо, а два анђела јавише се и рекосше им :

„Што стојите и гледате на небо? Неће који се узнесе на небо, окат ће докн овако, као што видесте да оде на небо.“

Тако се наш Спаситељ узнео на небо, и сео с десне стране Бога Оца. То ми славимо на *Спасоу дан* у 40. дан после Ускрса.

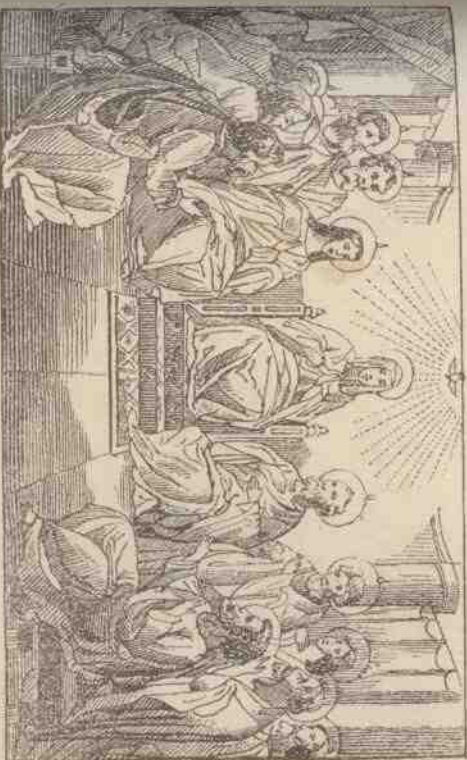
Духови

У педесети дан после Ускрса Христова, екуне се сви апостоли и молише се Богу у једној соби. Међу њима је била и света Богородица. Око 9 часова пре подне, кад су се они молили Богу, чу се у један мах странна хула с неба, као кад најјачи ветар дува, и тада се показа Свети Дух апостолима. Над главом свакога апостола стајао је по један језик од ватре, као пламен. Апостоли се напунили Светог Духа и почеше говорити разним језицима.

Силни свет сгуни се око куће, где су били апостоли. Апостоли су се разговарали са сваким на његовом језику, и странци су се чуђали, кад су чули да апостоли говоре њиховим језиком. После овога апостоли

су се разишли по свету и учили људе вери Христовој.

За спомен овога дана, када је Дух Свети сишао на апостоле, славимо *Душову* у педесети дан после Ускрса. Овај празник зове се и *Света Троица*. О Светој Троици иде се у цркви недеље два, а недеље три дана.

Онога дана, кад је сишао Дух Свети на апостоле, био је један празник јеврејски, кад су јевреји китили своје куће зеленилом. И она соба, у којој су били апостоли са Светом Богородицом, била је огњена зеленим трамчицама и посута зеленом травом. За то и ми о Светој Троици китимо цркве наше зеленилом и цвећем.

Крсно име

Срби су били незнабошци у старо време и тек су доцније примили хришћанску веру. А и кад су хтели да приме хришћанску веру, нису се сви у један мах крстили. Свака је породица бирага за себе дан и празник, када ће се крстити, и тај је празник после сваке године славила.

То је домаћи празник, који се зове *крсно име* или *слава*.

Сваки Србин има своје крсно име. Само Срби имају *славу* или *крсно име*.

О крсном имену осветљује се водница у кући, реже се колаш и дочекују се гости.

Црквена слава и заветина

Свака црква има своју *црквену славу*. Црква слави онуј празник, коме је посвећена онда, када је грађена. Исто тако градови и села имају своје славе. Ове славе зову се *заветине*.

О црквеним славама и о заветинама осветљује се водница, реже се колаш, носи се тигија преко поља с барјацима, кртовинама и иконама, певају се црквене песме и људи се веселе као и о крсном имену.
